

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 251 (11148)

1979 чылдың октябрь 30, вторник

1925 чылда үлдээлгэн

Өртүзү 2 көп.

(СЭКП Тываның Кыргызыларызыңар)

УЛУГ ОКТАБЬРГА УТКУШТУР

КӨРГҮЗҮГЛЕР ЭКИЖЭЭН

Кызылдан авиабудуруга экинчи жыл-ишчилери Октябрьдин социалист Улуг революциянын 62 чыл оюн күш-ажылы чедишкенин ужуражыр дээш кызылдан аймак аймак, багай эвес көргүзүлгөн чедир алган. Ушкү кварталдын түнөсүндө Красноярскиниң хамаат ужурачул эргелелиниң коллективтериниң аразында социалист чарышка Тыванын ужурачулары берги терип элээ.

Ушкү кварталда агаар транспорту-биле алдаа муң хере кижини аргаштырган, ол болза планда көрдүнгенден

Көдөз ажил-агыйнч ишчилерге, геологтарга, аргамаш ажилдакчыларга биче эвес дузам олар чедиргенер. Эрткен чылдың ушкү кварталында көргүзүлгөн улам экинчилик. Ылангыя чүш сүртүрүну планын 8,4 хуу, орулга кнрип алырнын оналдазын 6,4 хуу өстүрген. Октябрь айның планын оналдазы чедишкенин күтсеттин турар.

Коллектив күш-ажылы чедишкенин социалист чарышты эки организациястан тургаш чедип алган.

БҮДҮРҮКЧҮЛҮҮ БЕДЭЭН

«Кымыл тудуг» эргелелинде А. Д. Воронинге уурткаа тудугу бригаданың кижигиниң октябрь байырталыгы туураскааткан социалист чарышка киришкен. Бедик көргүзүлгөн чедип аң турар. Бо чылын 330 муң рубльдин тудуг-монтаж ажилдарын декабрь 25-те күөсөдери хууленген. Эрткен тос айларда 267 муң рубльдин тудуг-монтаж ажилдарын муңракты бригада кылган. Олар бердинген оналдазын 11 хуу, күш-ажылы бүдүрүкчүлүгү 18 хуу ажыр күөсеткен.

Бригадда тудугчулар А. Ерошин, С. Тараачи, Н. Моев, В. Томалин болгаш өскөлдөр-даа хун нормалын доктаамал ажыр күөсөдери турарлар.

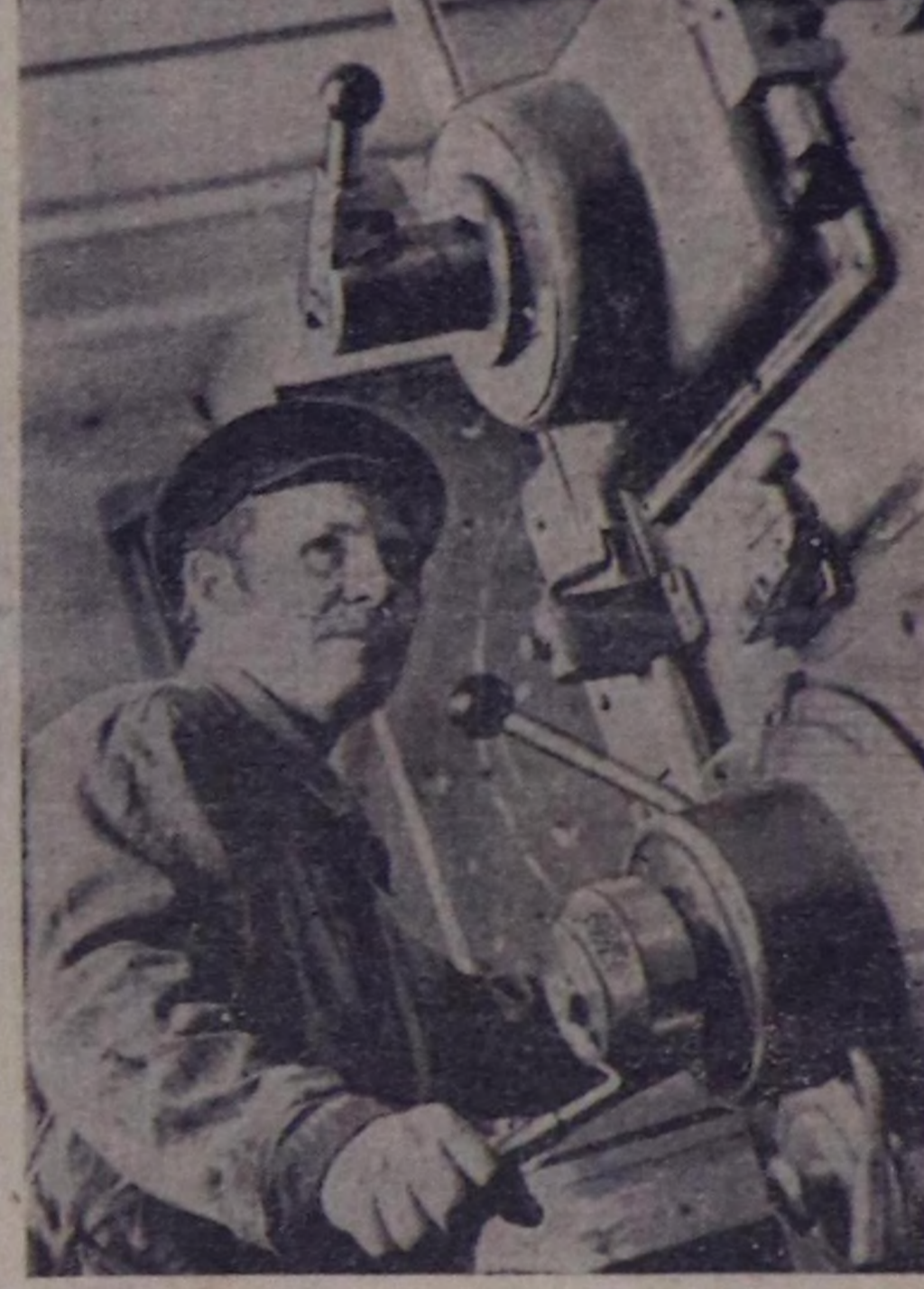
Х. АЛАШ-ООЛ.

БЕШ ЧЫЛДЫҢ КИЖИЛЕРИ

Тываның электри четкилериниң коллектив оңу беш чылдың дорткүзүнуң ушкү кварталында социалист чарышка идекейлиг киришкен, республиканың устүр бүдүрүкчелериниң бирги чери алган. СЭКП обкомунун, республиканың Министрлер Чөвүлелиниң, профбюджеттин болгаш ВЛКСМ обкомунун шакчыр Кызыл туу-биле шаңнаткан. Коллектив ол бедик шаңналды дорткү кварталда-даа салбас, Улуг Октябрыниң 62 чыл оюн төлөтүгү уткуур дээш чарышты улам калдырткан.

Электри четкилериниң хой санын участокарыны болгаш тус-тус ажилчыларынын аразында социалист чарышты база эки организациястан. Септкчилерден универсал-токарь Александр Евдокимович Хромовский тос айларның түнөсүндө чарышты тилекчини болган, ол күлге муңракты эвес, хой-нигиниң ажилында база идекейлиг киришкен, чарткыч, оң кнркен саналынын амында эрткен чылын 3 муң рубль каматтыган. А. Е. Хромовский эртен айның планын оналдазын 180 хуу күөсеткен.

ЧУРУКТА: бедик мергежилдик токарь А. Е. Хромовский. А. ЗАПЦЕВИЧ фотоу.

Сельхозтехниканың күрүө комитетиниң системанын мал ажилында ажилдаар машинарларын техниктиг хандырдыларын чарышты ажилдап турар. Амгы үеде шак кнркен ийги станицаның тудуу Кызыл-Мажалыкта өгөлдө берген. Техниктиг хандырдылар 41 советко алыр. Оларда нитизи-биле 85,2 муң инек кнрер 127 кажаа бар. Ол кажааларда тургускан бүдүрүкчелердин техниктиг хандырдыларын бүрүн дузамын алырлар.

Бо чылдың эрткен тос айларында көдөз ажил-агый бүдүрүкчелери механизаастаар болгаш электржиңир талызы-биле шугум-монтаж участокары 542 муң рубль каматтыг ажилдар кылдыр планын 547,2 муң рубльге күөсеткен. Ол үени дүргүзүлгө 8 муң хой, 2,8 муң бола мал кнрер кажааларын комплекстиг механизастаарын доктаа. АБМ-иниң 10 агрегаттын монтажын, 5,2 км дүртүт сүт хоораларын болгаш өскө-даа дегилерин кылган. Мал ажилында ажилдаар дегилерин болгаш машинарларын септээр, оларга техниктиг ажаалда чорудар талызы-биле 227 муң рубльдин ажилдарын кылдыр план 262,8 муң рубль кылдыр күөсеттинген.

Сельхозтехниканың күрүө комитетиниң Кызылда болгаш Ча-

БЫЖЫГЛАП, МЕХАНИЗАСТААР

СЭКП Төв Комитетиниң төлө болгаш ноябрь (1978 чыл) Плануярының шнн-пирлеринде, эки сүт база мал ажилында өскө-даа продуктуларын бүдүрерин көвүделерин берги элечегиниң сорулгалары кылдыр көрүп турар. Мал ажилын улам ийги хөгжүдериңиң сорулгаларында кол кнркенгеин оон материал-техниктиг баазанын быжылдырычыче улаатылгыр.

Амгы үеде фермаларда 283 савалда дегилези, 144 чөм хуу-вактым, мал өздөн аштан аныдуур 91 транспортер, бус ажилдаар аныдуур 190 котелдар, 5200 электротехниктиг дегилер болгаш оон-да өскө дегилер-херекселдер бар. 42 агрегатты монтажтаар.

Монтаж ажилдарын болгаш мал кажааларында механизацияны, дегилериниң техниктиг хандырдыларын бүдүрүкчелер ажилдарынын негелдени чылды-ла өртүп турар.

Сельхозтехниканың күрүө комитетиниң системанын мал ажилында ажилдаар машинарларын техниктиг хандырдыларын чарышты ажилдап турар. Амгы үеде шак кнркен ийги станицаның тудуу Кызыл-Мажалыкта өгөлдө берген. Техниктиг хандырдылар 41 советко алыр. Оларда нитизи-биле 85,2 муң инек кнрер 127 кажаа бар. Ол кажааларда тургускан бүдүрүкчелердин техниктиг хандырдыларын бүрүн дузамын алырлар.

Бо чылдың эрткен тос айларында көдөз ажил-агый бүдүрүкчелери механизаастаар болгаш электржиңир талызы-биле шугум-монтаж участокары 542 муң рубль каматтыг ажилдар кылдыр планын 547,2 муң рубльге күөсеткен. Ол үени дүргүзүлгө 8 муң хой, 2,8 муң бола мал кнрер кажааларын комплекстиг механизастаарын доктаа. АБМ-иниң 10 агрегаттын монтажын, 5,2 км дүртүт сүт хоораларын болгаш өскө-даа дегилерин кылган. Мал ажилында ажилдаар дегилерин болгаш машинарларын септээр, оларга техниктиг ажаалда чорудар талызы-биле 227 муң рубльдин ажилдарын кылдыр план 262,8 муң рубль кылдыр күөсеттинген.

Мал кажааларында тургускан дегилерин, АБМ агрегаттарын монтажтаар ажилдарын септээр, оларга техниктиг ажаалда чорудар талызы-биле 227 муң рубльдин ажилдарын кылдыр план 262,8 муң рубль кылдыр күөсеттинген.

Мал кажааларында тургускан дегилерин, АБМ агрегаттарын монтажтаар ажилдарын септээр, оларга техниктиг ажаалда чорудар талызы-биле 227 муң рубльдин ажилдарын кылдыр план 262,8 муң рубль кылдыр күөсеттинген.

Мал кажааларында тургускан дегилерин, АБМ агрегаттарын монтажтаар ажилдарын септээр, оларга техниктиг ажаалда чорудар талызы-биле 227 муң рубльдин ажилдарын кылдыр план 262,8 муң рубль кылдыр күөсеттинген.

П. ОЛДЫР.

ДӨРТ ЧЫЛДЫН КУҮСЕТКЕН

Оңу беш чылдың планын оналдаары хуусаа бетинде күөсөдери дээш «Тыва сүт тудуг» трестин тудуг-монтаж эргелелиниң коллектив шамакты ажилдап турган, дөрт чылда 7 миллион 792 муң рубльдин тудуг-монтаж ажилдарын кылдыр планын октябрь 24-те күөсеткен. 268 куудуу кыска, ол бердинген оналдады он кудук ажыр турар. Ошвардыр өдө кылдыр талызы-биле даалганы ажыр боттадырты.

Эргелелиниң планын оналдаарын ажыр күөсөдери Н. Лышко, В. Какаулиниң уурткаа муңракты бригадалар төлөтүгү үзүн кнркен. Мында ажилчылары күш-ажылынын сагылга-туруму эки, мергежил бедик, ийчанга бердинген даалгалар доктаамал ажыр күөсеттинген келген. Коллектив оңу беш чылдың сөөлү чылдың үзүн күөсөдери күөсеткен. Ону база хуусаа бетинде күөсөдери боттадырты.

Бистик көр.

ПЛАНДАН АЖЫР ПРОДУКЦИЯ

Кымылдың сүт заводунун ажил-ишчилери Октябрьдин социалист Улуг революциянын 62 чыл оюн төлөтүгү уткууру-биле байырлап муңракты социалист чарышты идекейлиг кирип турарлар.

Бо чылдың эрткен тос айларыннан инити продукция бүдүрер планын 103,8 хуу, ону сайгарынын оналдазын 104 хуу күөсеткен. Планын даалгандан ажыр 116 муң рубльдин сүт продуктуларын херекчелерге берген. Септкчилер бригадалар аразында дээштин орналыста социалист чарыш хожудан турарлар чок ажилдаар дээш инити продукция бүдүрүлгө калыпканын эки түнөсүндө чедип алырны даалган.

Септкчилер ортунда социалист чарышты муңракты оодурууда саргаж кылдыр пех чоруп орат. Бо коллектив пландан ажыр 25 тонна эки шынарлар саргажы берген. Септкчилер Мария Матева-на Змирикович уурткаа бригаданы октябрь 15-те оңу беш чылдың дөрткү чылының планын күөсеткен дугайында рапорттаан. Ажилчылары ортуузда күш-ажылы чарыштын муңракты оодурууда Раиса Тимофеевна Киселева чоруп орат.

Улуг Октябрыниң байырламын чедип санын хонук эрткен. Сүт заводунун коллектив оңу күш-ажылы эки көргүзүлгөдиг уткуп турар. Октябрь айның түнөсүндө аңдырза-да, баш бурунгаар санапкын-биле алырга заводтун бүтү чедирги планын оналдаары күөсөдери болурун аргалары бар.

Ю. ЕГОШИН.

Кыштаглаашкын—хүннүң чугула айтыры

КОДАН БҮРҮЗҮН ЫЯК БЕЛЕТКЭЭР

КАТТЫШКАН РЕЙД

Улуг-Хем — барыын зонада эң-не хой малдыг райондарынд бөрөөзи. Оң ажил-агыйларында бо кыжын он бир муң ажыр мыймыт бола мал, 150 муң хире хой, өшкү, беш муң хаван, ий муң ажыр чыгы кыштаглаашкын. Кыштаглаашкын чедишкенин эрткери-биле аңаа белеткелдик кыдыр боттуг хемчегаларын районга алганга? «Шынын», Улуг-Хем районун улуусу контроль комитетиниң база Тыва районун каттышкан рейд бригаданы районун чамдык ажил-агыйларында хыялаа кылды, оларда байдалын таныжып көргөн.

Бо ажилында оңа чугула эки өрөпкөн көргөн. СЭКП райком болгаш райкудук кыска белеткелдик мыймыт эргелелинде октябрь 1-ден ноябрь 1-ге чедип шамакты айын чарлаан. Оң чоруп турарынын байдалын районун калбак бөрөөзүгө база чугулаашкын. Аңаа хожудан турар чедирин ийердин, боттуг хемчегалар ийер ийер алган. Ийчангап кажаа-хоразын, малчынар чуртлар бажырларын септээр тус-тус ажил-агыйларга хайымчыныын коруттуган.

Нятинин малынга ситен белеткелериниң күлө планын эвес, харын-даа социалист хуурааны бо чылдың район шнн-пир-биле бер-ле дугаар ажыр күөсеткен — ден, районун күдөз ажил-агый эргелелиниң кол сөөкчелериниң Владимир Владимирович Соболев биске чуталды. — 21,720 тонна планын орунута 22,315 тонна ситен белеткелтиген. Септкчи 8134 тонна ситен салган. Ол өд үнелг неч планда көрдүнгенден 39,5 хуу хой болган, Савос 24 муң ажыр тонна кылдыган, планындагы марка четпезин. Витаминиң ситен даалганы 491 тонна, булду-буру 800 ажыр тонна. Ийчангап белеткел чедир эркен чылдындыган хой. Ам сорулга болза, ол бүтү чедирини көнүчү хуураалыг, чөптү чарыдалары болур. Малга темпи хандырдыр бол-базыраткан бөрөөн күлө планда барындаалган, районда бар бүтү чөм неч дөлу күлө-ү-биле ажилдаарыне улу кнркенгеин салып турар.

Районун ажил-агыйлары.

тыттымып алган. Чодураа сүт-бириниң Харгаанда хаван фермаында септелгени чаа эгелээр деп турар. Чарба хайыдырып белеткээр ишкери сава салдырмаандан ам хаваннарда бөр казактын аңаа бидонга хайыдырып турар. Ол-ла салбырын Оймакта сүт-бараян фермаында чөм белеткээр пехке чакы олар хол дегилэн. Оң сүт сорулар насосу үрелген, оңу кылыр-биле Сельхозтехниканың Шагаан-Арыг салбырын мастерлер чаа алдырып апарган. Ол шнн-пир механизастаарынага инек кажааларында транспорт үстүп калган, ажилдаанас.

Бо советтун белеткелди бүдүрү чедир хой, мнчалажак аңаа чедир күлө 300 тонна саван, 56 тонна ситен кыштаглаашкын чедиртинген.

Устүнде четпес чүдүлгөрүн кыжын доозар Чодураа турарын айтырарымыска, директорун оралчакын Владимир Александрович Сухоурков мнчачар харылаан:

— Септелгени кылып турганымын шаа-ла ол. Элек кыштап септелгенинде дөрт эвенюла 20 ажыр кыж ажилдап турар. Олар арктан чүдүлгөр ноябрь 1-ге чедип бүрүн доозар ужурайт. Кол-ла

Кыска белеткел ам бүтүн доозулан турар ужурайт. Бо устүнде иреттерин фактыларын алырга, Улуг-Хем районунда чугула ажил доозулаан. Соок дүшкени-биле малчынар күзгелеринде эрте көжүп, ам-даа белен эвес кыштаглаашкын хонор ужурага таваржын турар. Кыштаглаашкында белеткелде «аар-саар» дээр чүдүлгөр турбас. Нинтинин малын кыштан хур, мези ажырлар, мал ажилынын продуктуларын бүдүрерин кымык үеде куулаатыс болгаш күрүөгө эйт, сүт саваларын планын устуру күөсөдери дээш районун парти, совет болгаш көдөз ажил-агый оргалары, советтарын чурттууручулар, тускай эргелелинги кыска белеткелде бар четкестерин ларий чайладырычыче оңа кнркенгеин салыр хуураалыг.

«ШЫН» СОЛУННУН РАДИОНУҢ БОЛГАШ УЛУСУЧ КОНТРОЛЬДУҢ КАТТЫШКАН РЕЙД БРИГАДАЗЫ: Т. ДОЖУКАП, «УТКА» 25 чылы советко хойжуу, ССР-ниң Дээди Советинин депутаты; Д. АРАКЧАА, Улуг-Хем районун улуусу контрол комитетиниң кижиги, районун радио ламчылалыгынын редактору; Н. ВАНЬКОВ, Тыва радионуң корреспонденти; К. АРАКЧАА, «Шынын» тускай көр.

СААЛДАКУДУ: ЧЫЛДАГААНЫ ЧҮДЕЛ?

Моң мурунда чылдарда бин-хемчилер малдан алыр продуктуларын бүдүрер, ону мурунго садар планын ажыр күөсөдери келген болза, сөөлү чылдарда сүтү бүдүрүр талазы-биле хожудаашыныга таваржын турар. Ылангыя оларын чөм чыгы нөргүзүлгери база-ла кнркен нөчүг өрүчүг эвес. Аңаа хамаарышкан чамдык айтырарынын бистик корреспонденти Шангы-бол Держу райкукукомунуң нааа ажилыгы эргелелиниң кол эргелелини Нина Ермолаева БУРТАКОВА салган. Оң харызын моң ааанда парладыр-гыс.

Районун ажил-агыйлары бо чылын 7796 тонна сүт бүдүрер оналдады. А эрткен тос айларда 6140 тоннаын бүдүрүр планыныска 73,7 хуу күөсеттинген. Моон алаш кнркенге бөзүп тос айлар дүргүзүлгө сүтү бүдүрерин элээн кууду-луканымыс илеси-дир. Эрткен чылды бо усаи-биле дөңнээрге, 143 тонна сүтү районун советколары чедир бөрөөзүнөр. Оң чылдагыны калдымыс хожудаашынын чүдөл болуп турары? Манга кол чери, бир дугарында, быжык чөм баазаны ойнаар апар, Бөдүүн болгаш хоолдуу чедирини ажил-агый бүдүрү доозуу-биле белеткел алган турар болза, сүт савалыны элбек, оң тем-чүлү куудулаас турган ийги. Район мал чөм-биле хандырдыларын күлө 35 хуу күөсеткен турган. Нинти район масштабынга дөңнө алырга, ол көчүг эвеш көргүзү болу-турар. Хожудаашынын бир чылдагыны мыда деп санап турар бис.

Бистик районга муруну чылдарда хой сүтү «Кымыл таравачы» советтун Туран

херек. Сүтү бүдүрерин, ону күрү-неге саваларын эртен тос айларда планын «Ханды» совхоз күөсөдери алган. Ажилыгы 610 тонна сүт бүдүрер планын 720, а 498 тонна сүт савалын 594 тонна кылдыр боттадырган. Бо көргүзүлгө эртен чылдың бо үези-биле дөңнээр элээн бедик. Ол фермаыниң дугайын чугулаай берген болганмыска, мыда кнркенгеин ажил-агый танымыртайт. Фермаы Демири Алдыевич Салчак эки уадурут турар. Ында аймак хой Шунту-ла ажилында кнркенгеин улуусу, Саваланын элбек болуп келгени — фермага эртен чылдың савос хой турду. Инеттерин уксалы эки сүтүр. Ында ажилынын күш-ажылы эки организация-ла, Чарын бар. Ону түнел турар. Малды өйдүде тоттур чедирин, чылды сүт-биле сүтгарын келген. Оларын ажаалдазы багай эвес. Оң ажилында мыда сүт савалыны күвүдөл турар апарган.

Кол продукт — сүтү бүдүрер, ону күрүнеге садар чыл планларын «Өк» биле «Саян» советко күөсөдери алтарын чарлап бар. Бо ажил-агыйларын хайымында-даа сүт савалы эртен чылдың дөңнө-лүндө куудулайын турар. Сүт бүдүрерин көвүделериниң кол чүдүлгөрүн бөрөөзи — быжык чөм сүрүрү тургузу алыр деп устүнде чугулаашкын. Бо чылдың районун мал чөм-биле нинти хандырдылар 40 ажыр хуу болган. Эрткен чыл-

дымыдан ол бичи хой, эң ону хумгалыг чарыдаары чугу-ла. Бир эвес мал чөмүнүң чарыдаанын контроль-ишчилериниң тургуспай, ону кнркенгеин чөмүчүлүк үндүрүр бол-зунууска, келер кыш биске чамдык белеткелди база таварыштыр болур. Оңу баш уаду болуп, белли турар бис.

Сүтү бүдүрерин көвүделериниң база бир аргамы — малды ажаалдаан, чедиргелени, сугарылгазын экинчилер болгай. Ийчангап саванын малга чыдырды хандырдыр, өскө хоолдуу чедир-биле хонор бөрөөзи организациялар, чылды сүт-биле сугарырын хандырдыр бис.

Сүтү бүдүрер, ону күрүнеге садар дугайында айтырдылар бо хүнерде советколарда парти, совет оргаларын удуручуларынын кнркенгеиниң база торуула. Бо иделени эргелелинде СЭКП райкомуга хурал болган. Аңаа советко-тарниң директорлары, мал ажилынын кол специалистер киришкен. Малды баш санын хоратпас сорулга-биле кыштан ону хур-монда ажыр сүт савалыны куудулаашкын дугайында чугулаашкын, ишселде дүлөөлгөргө база алынганы. Бо чылдың төнтү-дүгө чедир чөм эгеленде алыр планында ажыр «Ханды» советко — 150, «Өк» советко — 120 тонна сүтү са-дарын хүлээнгенер.

Планын алган хуураалыг чылды-ла күөсеттинген турарын идел алдыр ужурайт бис.

Тувинский республиканский БИБЛИОТЕКА им. А. С. Пушкина

